

مدیریت ورزشی - پاییز ۱۳۹۷
دوره ۱۰، شماره ۳، ص: ۵۸۰ - ۵۶۷
تاریخ دریافت: ۹۵ / ۰۴ / ۰۷
تاریخ پذیرش: ۹۶ / ۰۲ / ۲۷

تبیین ارکان پیاده‌سازی اقتصاد مقاومتی در صنعت ورزش

وجیهه جوانی*

استادیار گروه مدیریت ورزشی، دانشکده تربیت بدنی، دانشگاه تبریز، تبریز، ایران

چکیده

پیامد اقتصادی تأثیرات مستقیم و غیرمستقیم ورزش در توسعه سبب توجه روزافزون به این صنعت شده و هم‌راستای سایر حوزه‌ها، روی آوردن به سیاست اقتصاد مقاومتی، به هنگام رویارویی با شرایط سخت جهت تبدیل تهدیدها به فرصتها ضرورت یافته است. با علم به اینکه تحقق این امر، نیازمند نقشه‌راه برای پیاده‌سازی اقتصاد مقاومتی در حوزه ورزش است، هدف این پژوهش تبیین ارکان پیاده‌سازی اقتصاد مقاومتی در صنعت ورزش بود که با استفاده از روش تحلیل محتوای کیفی؛ مصاحبه‌های عمیق حاصل از گفت‌وگو با خبرگان حوزه اقتصاد و ورزش بررسی شد. به‌منظور گردآوری داده‌ها، به ۱۷ نفر از نخبگان و متخصصان حوزه اقتصاد ورزش و استادان دانشگاهی که با روش نمونه‌گیری مبتنی بر هدف برگزیده شدند، مراجعه شد. براساس نتایج، یک الگوی سه‌سطحی شامل بهینه‌سازی زیرساختی، مقاوم‌سازی و برجستگی، جهت پیاده‌سازی اقتصاد مقاومتی در صنعت ورزش پیشنهاد شد. براساس یافته‌ها، ضرورت دارد که در سیاستگذاری برای اجرای اقتصاد مقاومتی در ورزش، اهداف موضوعی مورد عنایت قرار گیرند و سعی شود در اجرا به‌صورتی متوازن عمل شود. بنابراین، سیاست‌ها به‌گونه‌ای باید تدوین و اجرا شوند که اهداف بهینه‌سازی زیرساختی، مقاوم‌سازی و برجستگی، هر سه در عمل تحقق یابند تا براساس آن بتوان به پیاده‌سازی سیاست اقتصاد مقاومتی در صنعت ورزش مبادرت ورزید و به‌صورت فرافعال پاسخگوی الزامات محیطی بود.

واژه‌های کلیدی

اقتصاد مقاومتی، پیاده‌سازی، تحلیل محتوا، صنعت ورزش.

مقدمه

اقتصاد مقاومتی مبحثی در اقتصاد است که مشخص می‌کند چگونه اقتصاد قادر است در مقابل ضربه‌های مختلف مقاومت کند و در عین حال از این ضربه‌ها آسیب نبیند. اقتصاد مقاومتی، اقتصادی مبتنی بر مقاومت‌سازی، ترمیم ساختارها، قوانین و نهادهای فرسوده و ناکارآمد موجود اقتصادی است که با تدوین استراتژی علمی و کارشناسی شده و بازتعریف فلسفه وجودی نهادها و قوانین اقدام به حذف موانع رشد و توسعه، حذف دوباره کاری‌ها و به‌نوعی هرس کردن ساختارهای اقتصادی مبادرت می‌شود تا در مقابله با مشکلات منفعلانه اقدام نشود (۱). اقتصاد مقاومتی طراحی و مدلسازی ویژه‌ای از شرایط و سازوکارهای اقتصادی است که بر فرض وجود حداکثر تحریم‌ها و فشارها در فضای اقتصادی کشور، به‌صورت فعال و نه منفعل، طراحی می‌شود. اقتصاد مقاومتی بنیانی نظری برای مدلسازی گونه ویژه‌ای از اقتصاد است که فعالانه خود را برای مواجهه با تحریم‌ها بیش از پیش آماده ساخته است (۲).

در ادبیات رایج جهانی اصطلاح «اقتصاد مقاومتی» دیده نمی‌شود و بیشتر از اصطلاح فنریت اقتصادی^۱ استفاده شده است. فنریت اقتصادی را بریگالیو^۲ توان از عهده برآمدن معنی کرده است، یعنی قادر بودن یک کشور به ایستادگی و پس‌جستن از شوک‌های خارجی. به‌طور کلی، فنریت اقتصادی ممکن است ایستا یا پویا باشد. فنریت اقتصادی ایستا به مفهوم توان یا ظرفیت یک سیستم برای جذب یا منعطف شدن در برابر خطر یا زیان است. در تعریف عمومی‌تر آن، فنریت اقتصادی به توان یک سیستم برای بهبود از شوکی پایدار گفته می‌شود. به عبارت دیگر، فنریت اقتصادی توان یک اقتصاد در کاهش احتمال عمیق‌تر شدن بحران یا حداقل بهبود آثار یک بحران تعریف شده است (۳). اما اقتصاد مقاومتی عبارت است از اقتصادی راهبردی که محیط‌سنج است و درون و برون را به‌خوبی می‌بیند و برای شرایطی که هر لحظه ممکن است تغییر کند، واکنش مناسبی دارد (۴).

اصول کلی حاکم بر اقتصاد مقاومتی و سیاست‌های لازم برای اجرای این اصول، از منظر کمسیون اقتصاد کلان، بازرگانی و نظام اداری بدین صورت بیان شده است: حفظ ماهیت و هویت اقتصاد، توانمندسازی و افزایش کارایی مدیریت و نظم اداری، اصلاح زمینه فعالیت فعالان اقتصادی، تکریم محصولات ساخت داخل، تأکید بر فعالیت دانش‌بنیان، سلامت اقتصادی، جلب مشارکت عموم مردم، تقویت توانمندی و بازدهی نیروی کار، استفاده از حداکثر ظرفیت‌های تولیدی، جلوگیری از تعطیل شدن واحدهای تولیدی

1. Economic Resilience

2. Briguglio

و کارخانه‌های کشور، توجه به زندگی مردم جامعه، تقویت روحیه خودباوری و خوداتکایی، حداکثر کردن استفاده از امکانات و تجهیزات موجود در کشور، پایین آوردن درجه آسیب‌پذیری کشور در جریان مبادلات با خارج (۵).

از تحقیقات انجام‌گرفته در حوزه اقتصاد مقاومت خارج از کشور می‌توان به مقاله‌ای با عنوان «مدل برنامه‌ریزی محصول چند معیاره براساس اقتصاد مقاومتی، بررسی وضعیت نوار غزه» نوشته‌شده صالح رمضان اشاره کرد. در این بررسی هفت معیار اصلی شامل معیار اقتصادی، مالی، بازاریابی، محیطی، فنی، سیاسی و اجتماعی و هشت راهکار صادرات محصولات، محصولات زراعی، داروهای گیاهی، سبزی‌ها، میوه‌ها، مرکبات، خرما و زیتون پیشنهاد شد (۶).

از تحقیقات انجام‌گرفته در حوزه اقتصاد مقاومتی در داخل کشور می‌توان به مقاله‌ای با عنوان «چارچوب مفهومی اقتصاد مقاومتی» که در آن شش اصل مهار سوداگری و فساد، عاملیت توده‌های مردم، خوداتکایی، اولویت‌گذاری، فرهنگ مقاومت، برای اقتصاد مقاومتی بیان شده است، اشاره کرد (۷). همچنین کامفیروزی و همکاران (۱۳۹۳) در پژوهش خود با عنوان «بررسی نقش عوامل در اقتصاد بدون نفت در الگوی اقتصاد مقاومتی» مدل مفهومی شامل هشت شاخصه اصلی، مبتنی بر نظرهای مقام معظم رهبری که نخستین نظریه‌پرداز این حوزه است، ارائه کردند (۸).

مقام معظم رهبری اولین بار اصطلاح اقتصاد مقاومتی را در شهریور ۱۳۸۹ در جمع صدها تن از کارآفرینان مطرح کردند. با توجه به ویژگی‌های نخستین مخاطبان اقتصاد مقاومتی، می‌توان به مهم‌ترین ویژگی اقتصاد مقاومتی یعنی استفاده از فرصت‌ها برای تولید و مقابله با تهدیدات خارجی پی برد. اقتصاد مقاومتی یعنی اقتصادی که مقاوم است؛ با تحریکات جهانی، با تکان‌های جهانی زیرورو نمی‌شود و متکی به مردم است. اقتصاد مقاومتی یعنی اقتصادی که با توجه به همه‌قوت‌ها و ضعف‌های داخلی و خارج و تهدیدها و فرصت‌های بیرون، سناریوسازی می‌کند و برای هر شرایطی برنامه دارد (۹).

مقام معظم رهبری در ۳ بهمن ۱۳۹۲ سیاست‌های کلی اقتصاد مقاومتی را ابلاغ فرمودند. در این ابلاغ فائق آمدن بر همه مشکلات، به شکست و عقب‌نشینی وادار کردن دشمن، حفظ دستاوردهای کشور در زمینه‌های مختلف و تداوم پیشرفت و تحقق آرمان‌ها و اصول قانون اساسی و سند چشم‌انداز بیست‌ساله و تحقق اقتصاد متکی به دانش و فناوری، عدالت بنیان، درون‌زا و برون‌گرا، پویا و پیشرو در شرایط پر مخاطره جهانی و عینیت بخشیدن به الگویی الهام‌بخش از نظام اقتصادی اسلام را به‌عنوان هدف اقتصاد مقاومتی متذکر شده‌اند (۱۰). آنچه در این ابلاغیه از جانب معظم‌له خواسته شده است، از جمله «تهیه نقشه راه» برای

عرصه‌های مختلف است (۱۱). ایشان تصریح فرموده‌اند: لازم است قوای کشور بی‌درنگ و با زمان‌بندی مشخص، اقدام به اجرای آن کنند و با تهیه قوانین و مقررات لازم و تدوین نقشه‌راه برای عرصه‌های مختلف، زمینه و فرصت مناسب برای نقش‌آفرینی مردم و همه فعالان اقتصادی را در این جهاد مقدس فراهم آورند تا به فضل الهی حماسه اقتصادی ملت بزرگ ایران نیز همچون حماسه سیاسی در برابر چشم جهانیان رخ نماید (۹).

بر مبنای بیانات مقام معظم رهبری، این نوع اقتصاد بر مبنای جهان‌بینی توحیدی، دارای مؤلفه‌هایی است که با اتکا و به‌کارگیری هر یک می‌توان ضمن تمهید و تأمین مقاومت در اقتصاد، جامعه اسلامی و بشری را به توسعه و پیشرفت مادی و معنوی رهنمون ساخت. از مؤلفه‌های ده‌گانه اقتصاد مقاومتی می‌توان به راحتی قضاوت کرد که هرگز اقتصاد مقاومتی راهبرد مقاومت اقتصادی نیست. ویژگی‌ها و مؤلفه‌های اقتصادی مقاومتی عبارت است از: الف) ایجاد تحرک و پویایی در اقتصاد کشور و بهبود شاخص‌های کلان اقتصادی، توانایی مقاومت در برابر عوامل تهدیدزا، تکیه بر ظرفیت‌های داخلی، رویکرد جهادی، مردم‌محوری، تأمین امنیت اقلام راهبردی و اساسی، کاهش وابستگی به درآمد فروش نفت، اصلاح الگوی مصرف، فساد ستیزی، دانش‌محوری (۱۲). در سطح‌بندی گام‌های پیاده‌سازی اقتصاد مقاومتی با الهام از آیه ۳ سوره شریفه فتح، از سه مرحله؛ سطح زیرین یا مرحله توانمند شدن، سطح میانی یا مرحله پای ایستادن و سطح زبرین یا مرحله شکوفایی، نام‌برده شده است (۱۱).

از آنجا که صنعت ورزش نیزگونه‌ای از بازارهای اقتصادی است، که در آن افراد، شرکت‌ها، کسب‌وکارها و سازمان‌های درگیر در تولید، تسهیل، ترویج یا سازمان‌دهی بر فعالیت‌های ورزشی متمرکزند که در آن محصولاتمانند کالا، خدمات، اشخاص، مکان‌ها یا ایده‌هایی هستند، که به‌صورتی با ورزش مرتبط‌اند. به خریداران عرضه می‌شود (۱۳). در چند دهه گذشته، صنعت ورزش در تمام دنیا از رشد چشمگیری برخوردار بوده که از جمله می‌توان به رشد تولید پوشاک و تجهیزات، ایجاد و ساخت اماکن و تسهیلات ورزشی، توسعه شبکه‌های سازی، بالا رفتن سطح رقابت‌های مختلف حرفه‌ای و افزایش تعداد شرکت‌کنندگان اشاره داشت (۱۴).

براین مبنای اقتصاد ورزش به‌کارگیری‌تئوری‌های اقتصادی برای تحلیل فعالیت‌های ورزشی اطلاق می‌شود یا به بیان دقیق‌تر اقتصاد ورزش به ارزیابی مسائل و الگوهای تخصیص بهینه منابع در سه بخش عملکرد ورزش، تولیدات ورزش و توسعه ورزش می‌پردازد (۱۵) که در دو سطح خرد و کلان انجام می‌گیرد؛ در سطح خرد، رفتار اقتصادی بازیگران این عرصه اعم از ورزشکاران، بنگاه‌های ورزشی، دولت‌ها و حتی

طرفداران و تماشاگران موردبررسی و پیش‌بینی قرار می‌گیرد و در سطح کلان، تأثیر فعالیت‌های ورزشی بر سایر متغیرهای کلان اقتصادی مطالعه می‌شود. همچنین، در سطح کلان اثر فعالیت‌های ورزشی بر اقتصاد جامعه و مطالعه آثار خارجی مثبت فعالیت‌های ورزشی در مقایسه با سایر فعالیت‌ها، از اهمیت ویژه‌ای برخوردار است (۱۶).

در عصر حاضر نمی‌توان از اهمیت اقتصادی تأثیرات مستقیم و غیرمستقیم ورزش و تفریحات سالم در توسعه جوامع مختلف چشم‌پوشی کرد (۶). ورزش از بزرگ‌ترین و پردرآمدترین صنایع در قرن ۲۱ به‌شمار می‌رود. صنعت ورزش به‌سرعت جهانی شده و قلمرو آن همه جا را تسخیر کرده است. این صنعت با همه جنبه‌های اقتصادی آن از جمله رسانه‌های گروهی، پوشاک و غذا و... توانسته است سهم عمده‌ای از GDP کشورها را به‌دست آورد. تحولات گوناگون طی چند دهه اخیر به‌خصوص در بخش صنعت و فناوری، بر رابطه بین اقتصاد و ورزش تأثیر گذاشته است؛ چنانکه امروز حجم پول در گردش، در بخش صنعت فراغت به‌طور عام و در بخش ورزش به‌طور خاص، ورزش را به یکی از شیوه‌های کسب درآمد ملی و منطقه‌ای تبدیل کرده که چشم‌پوشی از آن امکان‌پذیر نیست (۱۷). بررسی‌ها در جوامع پیشرفته نشان داده‌اند که ورزش از عوامل تأثیرگذار در رشد و توسعه اقتصادی-اجتماعی کشورها، در آینده خواهد بود. ورزش با ایجاد مکانیسم‌های مؤثر به‌طور مستقیم و غیرمستقیم بر اقتصاد تأثیر می‌گذارد که این تأثیرات شامل موارد زیر است: ۱. سبب افزایش سطح سلامت و تندرستی در میان افراد جامعه می‌شود و افزایش سطح سلامت با تأثیر بر سرمایه انسانی و نیز سرمایه اجتماعی، سبب افزایش سطح بهره‌وری اقتصادی در بخش‌های تولیدی و خدماتی می‌شود (۱۸)؛ ۲. گسترش ورزش سبب افزایش سطح سلامت می‌شود و هزینه‌های بهداشتی، درمانی و هزینه‌های جانبی آن را در جامعه کاهش می‌دهد؛ ۳. افزایش چشمگیر شاغلان در بخش ورزش که بر روند جاری اقتصاد حاکم بر کشورها، به‌خصوص کشورهای پیشرفته تأثیر گذاشته و از حجم بیکاران در حال افزایش کاسته است؛ ۴. از ورزش به‌عنوان ابزاری مؤثر برای بازاریابی و فروش کالاهای ورزشی و غیرورزشی استفاده می‌شود؛ ۵. سرمایه‌های پولی و مالی به بازارهای داخلی از طریق برگزاری مسابقات ورزشی در سطح ملی، منطقه‌ای و بین‌المللی وارد می‌شود. به‌طور کلی نقش اقتصادی ورزش را می‌توان در دودسته تأثیرات مستقیم و غیرمستقیم اقتصادی تقسیم کرد. آثاری چون تولید کالاها و خدمات ورزشی، صادرات و واردات، هزینه‌های خانوار، ایجاد اماکن و تسهیلات، تبلیغات، مشارکت در بورس، پوشش رسانه‌ای، اشتغال، جذب گردشگر و حامیان مالی در زمره تأثیرات مستقیم اقتصادی ورزش قرار می‌گیرند. تأثیرات اقتصادی غیرمستقیم ورزش نیز در زمینه‌هایی چون ارتقای سطح

سلامت جامعه، کاهش هزینه‌های درمان و به تبع آن توسعه برنامه‌های ملی سلامت، کاهش بزهکاری‌ها، کاهش غیبت کارکنان و افزایش عملکرد و بهره‌وری آنها و در نتیجه، رشد و توسعه اقتصاد است (۱۹).

نکته مورد توجه در اقتصاد ورزش وجود آثار جانبی مثبت آن برای جامعه و بخش‌های دیگر اقتصادی است مانند سلامت فیزیکی و روانی جامعه، جذب گردشگر، ارتقای سرمایه اجتماعی (تقویت کارگروهی و نظم‌پذیری، روحیه رقابت، عرق ملی، بازی جوانمردانه) است. ورزش نه تنها در سطح ملیک صنعت درآمدزاست، بلکه به شدت می‌تواند به توسعه اقتصادهای محلی و کوچک کمک کند. تقویت ساختار بازار و قوانین ورزش در سطوح استانی و منطقه‌ای می‌تواند به رشد صنعت ورزش و منافع اقتصادی ناشی از آن در این مناطق کمک کند (۲۰). به‌طور مثال اگر این فرض را بپذیریم که افزایش روحیه ورزشکاری در جامعه به کاهش احتمال ارتکاب جرم منجر می‌شود، سرمایه‌گذاری در گسترش ورزش بسیار کم‌هزینه‌تر و کاراتر از سرمایه‌گذاری در مبارزه و جلوگیری از جرم و جنایت است (۲). ورزش خدمتی است که در مناطق محروم نیز تقاضا می‌شود و می‌توان بعضی ورزش‌های کم‌هزینه مانند فوتبال و کشتی یا ورزش‌های رزمی را در ایران در شمار کالاهای پست در نظر گرفت که افراد در دهک‌های پایین درآمدی آن را تقاضا و با افزایش درآمد به سمت ورزش‌های پرهزینه حرکت می‌کنند و همین امر اختصاص بارانه دولتی به ورزش‌هایی را که می‌تواند در طبقه پست دست‌بندی شوند، از لحاظ تئوری‌های اقتصادی توجیه می‌کند.

نکته مهم در مورد کشور ایران این است که حجم بازار ورزش و گردش مالی آن در مقایسه با کشورهای حاشیه خلیج و بسیاری از کشورهای دیگر بسیار بالاست، که این امر می‌تواند از جمعیت و جوان بودن آن، آب‌وهوای متعادل، وجود فرهنگ ورزش در تمدن اسلام و ایران و... باشد. داشتن یک بازار داخلی با تقاضای گسترده می‌تواند عاملی برای رونق در بازار ورزش و کسب توانایی رقابت برای تولیدکنندگان کالاها و خدمات ورزشی در عرصه‌های بین‌المللی باشد (۲۱).

بررسی آثار مستقیم و غیرمستقیم سرمایه‌گذاری در ورزش و تأثیر آن بر روی رشد و توسعه اقتصادی، مسئله بسیار مهمی برای اقتصاد کشورهاست. کانادا، انگلیس و آمریکا از جمله کشورهای هستند که تحقیقات گسترده‌ای در این زمینه انجام داده‌اند. صنعت ورزش در آمریکا نوعی ماشین اقتصادی است که سالانه میلیون‌ها دلار درآمد دارد (۲۲) قرن ۲۱ بدون صنعت ورزش غیرقابل تصور است (۲۳). این صنعت با تولید و عرضه محصولات مصرفی و غیرمصرفی مرتبط با فعالیت‌های ورزشی، در پیشبرد اهداف ورزش و تفریحات سالم نقش بسزایی دارد. رواج ورزش و تفریحات سالم در عصر حاضر به‌ویژه در کشورهای توسعه یافته سبب رونق هرچه بیشتر این صنعت شده است (۲۴).

کمیت و کیفیت بخش‌های مختلف صنعت ورزش در هر کشوری با توجه به اندازه و دامنه این صنعت متفاوت است. از این رو تاکنون الگوی واحد و یکسانی برای آن ارائه نشده است. سیاست‌های کلی، عوامل فرهنگی، اجتماعی و سیستم‌های اقتصادی کشورهای مختلف از جمله عوامل دخیل در این زمینه به‌شمار می‌روند. بنابراین بررسی چگونگی پیاده‌سازی ارکان اقتصادی مقاومتی در این صنعت تأثیرگذار هدف اصلی این پژوهش بوده است.

روش‌شناسی تحقیق

در این پژوهش از روش تحلیل محتوا استفاده شده است. تحلیل محتوا عبارت است از فرایند سازمان‌دهی و یکپارچه‌سازی داستان، نوشته‌ها و اطلاعات کیفی به‌گونه‌ای که به پیدایش زمینه‌ها و مفاهیم منجر شود. در یکی از جدیدترین تقسیم‌های تحلیل محتوا، دوگانه «کمی» و «کیفی» ذکر می‌شود (۲۵). از آنجاکه در تحقیق حاضر محقق در پی سازمان‌دهی اطلاعات حاصل بوده، با توجه به نظریه اقتصاد مقاومتی، از روش تحلیل محتوای کیفی جهت‌دار استفاده شد. نمونه‌گیری در تحقیقات کیفی مبتنی بر هدف است. افرادی که بیشتر معرف پدیده مورد مطالعه بوده یا افرادی که تجاربی دارند یا در حال کسب تجاربی هستند که محقق در پی یافتن اطلاعات در مورد آن است، نمونه‌ها را تشکیل می‌دهند (۲۶). بنابراین، در این تحقیق نیز نمونه‌گیری مبتنی بر هدف و محدود بوده و نمونه‌های پژوهش از بین افراد جامعه پژوهش انتخاب شدند. به‌منظور گردآوری داده‌ها با ۱۷ نفر از نخبگان و متخصصان حوزه اقتصاد ورزش و استادان دانشگاهی مصاحبه عمیق نیمه‌ساختاریافته انجام گرفت. علت انتخاب این شرکت‌کنندگان فرض احاطه آنان به موضوع مورد نظر بود. پس از ارائه اطلاعات لازم به شرکت‌کنندگان درباره هدف مطالعه، فرم رضایت آگاهانه مبنی بر ضبط مصاحبه‌ها، اطمینان از ناشناس ماندن و حفظ محرمانه ماندن اطلاعات توسط نمونه‌ها امضا شد. مدت زمان انجام مصاحبه حداقل ۱۵ و حداکثر ۶۰ دقیقه و تعداد جلسات مصاحبه از یکتا دو جلسه متغیر بود و مصاحبه‌ها ضبط و یادداشت‌برداری می‌شد. تعداد نمونه براساس زمان اشباع داده‌ها تعیین شد. پس از ۱۴ مصاحبه اطلاعات جدیدی مطرح نشد که نشان‌دهنده اشباع اطلاعات بود، ولی برای اطمینان سه مصاحبه دیگر نیز انجام گرفت. پس از انجام هر مصاحبه، متن کامل آن ابتدا به‌دقت شنیده می‌شد، پس از انجام هر مصاحبه، برای روشن شدن ماهیت و ابعاد مفهوم انتزاعی و ذهنی تجزیه و تحلیل داده‌ها به‌طور هم‌زمان و در طول نمونه‌گیری ادامه داشت. مراحل تحلیل محتوا به صورتی بود که ابتدا

مصاحبه‌های بر روی کاغذ پیاده‌شده خوانده شده و با مصاحبه ضبط شده مقایسه می‌شدند. متن مصاحبه‌ها بعد از چندین بار بازخوانی دقیق توسط پژوهشگر، به صورت سیستم کدگذاری باز برای تولید طبقه‌های اولیه تجزیه و تحلیل شدند. بدین منظور ابتدا متن مصاحبه‌ها به واحدهای معنایی تقسیم شدند که در مرحله بعد خلاصه شده و به کدها تبدیل شدند. کدهای مختلف براساس تفاوت‌ها و شباهت‌های شان باهم مقایسه شده و به طبقه‌هایی دسته‌بندی شدند. در این مرحله، طبقه‌های اولیه توسط دو پژوهشگر جهت رسیدن به درون مایه‌ها مورد بحث و بازنگری قرار گرفتند. به منظور افزایش اعتبار و مقبولیت داده‌ها از تحلیل همزمان داده‌ها، انتخاب مطلعان اصلی، استفاده از تلفیق زمانی، رسیدگی و مشاهده مداوم، توصیف دقیق و عمیق و بازنگری ناظران استفاده شد (۲۷).

یافته‌ها

پس از مشخص شدن مفاهیم اولیه، ۳۷۱ کد اولیه (واحدهای معنا) از مصاحبه‌ها استخراج شدند. این کدها پس از چند بار مرور، خلاصه‌سازی و براساس تشابه‌ها و تناسبات طبقه‌بندی شدند. سپس با مرور بیشتر و مقایسه طبقات معنایی درونی آنها به صورت واحدهای معنایی اولیه شناسایی شدند. واحدهای معنایی اولیه براساس ماهیتشان، به صورت مفهومی و انتزاعی نامگذاری شدند، بدین ترتیب این واحدهای معنایی، ماهیت و ابعاد پیاده‌سازی اقتصاد مقاوم‌تر در صنعت ورزش را پدیدار ساختند. در پایان فرایند تحلیل، سه سطح متوالی پیاده‌سازی اقتصاد مقاوم‌تری در صنعت ورزش است، پدیدار شد.

جدول ۱. نمونه‌ای از کدگذاری‌ها

سطح	درون مایه	طبقه	واحدهای معنا
۱	بهبود سازبیرساختی	عدالت	مبارزه با فساد عدالت در توزیع منابع شفافیت در ورزش حرفه‌ای
		سلامت	فرهنگ‌سازی مصرف عمومی ورزش تقویت و اشاعه منش پهلوانی
		امینت	اعتمادسازی برای سرمایه‌گذار قانونگذاری حمایتی تضمین امینی و اخلاقی فضاهاى ورزشی
۲	مقاوم‌سازی	تفکر راهبردی	توجه به مسئولیت‌های اجتماعی اصلاح ساختارهای معیوب نوآوری قطع وابستگی به نفت فنزیت اقتصادی

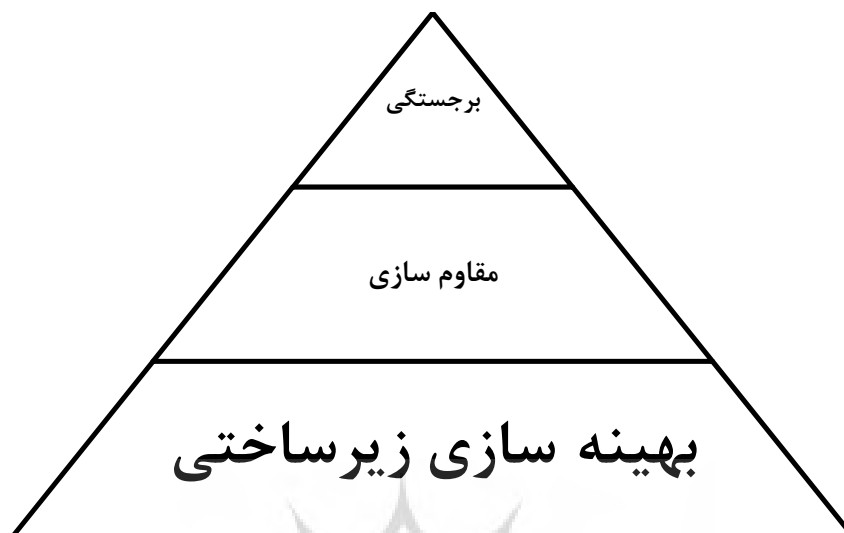
ادامهٔ جدول ۱. نمونه‌ای از کدگذاری‌ها

سطح	درون‌مایه	طبقه	واحد‌های معنا
		مردمی سازی	ورزش برای همه توجه به تندرستی سرمایهٔ انسانی
۳	برجستگی	پویایی	اشتغال‌زایی پایدار رشد پرشتاب
		قدرت	تولید دانش‌بنیان مرجعیت بین‌المللی نمایش اقتدار و تصاحب سکوها بین‌المللی

در اولین سطح آن که سطح‌مبنایی است، بهینه‌سازی زیرساختی باهدف تحکیم بنیان‌های اقتصادی صنعت ورزش در جهت پایه‌ریزی و طرح‌ریزی اقتصاد مقاومتی مبتنی بر عدالت، سلامت و امنیت پدیدارشد. اگر چه درون‌مایه‌های حاصل، نیازهای فطری اولیه همهٔ جوامع انسانی‌اند، لیکن با تعابیر بسیار گسترده‌تری در صنعت ورزش مورد تأکید قرار گرفته است. چنین شرایطی ریشه‌های اقتصاد ورزش را مستحکم ساخته و زمینه را برای سطح مقاوم‌سازی فراهم می‌سازد.

در سطح میانی، چالش‌های تفکر راهبردی و مردمی و مشارکت همچون وابستگی اقتصاد به نفت، وابستگی به بودجهٔ عمومی، عدم به‌کارگیری صحیح سیاست خصوصی‌سازی، عدم کل‌نگری و ضعف نهادهای اجتماعی و مردمی، در مجموع آسیب‌پذیری اقتصاد ورزشی را موجب می‌شود و آن را در جایگاه منفعلانه قرار می‌دهد.

در سطح سوم، چالش‌های رشد مانند رقابت‌پذیری اندک در ایجاد محصول، بهره‌وری نامطلوب کنشگران، وجود شکاف بین سرمایهٔ انسانی دانشگاهی و تجربی، وجود شکاف دانش فنی با جهان، ناکارآمدی نهاد بازار و بخش خصوصی، ضعف فعالیت‌های دانش بنیان، ضعف ظرفیت‌سازی در کسب‌وکارهای ورزشی، عدم ورود باشگاه‌ها به بازارهای مالی و ضعف قوانین و الزامات نهادی در مجموع موجب عملکرد ضعیف رشد اقتصاد ملی خواهند شد. عملکرد پایین رشد نیز بنیان اقتصاد را سست خواهد کرد و به‌دنبال خود آسیب‌های دیگری را نیز بازتولید می‌کند و در مجموع الهام‌بخشی اقتصاد ملی را با چالش مواجه می‌سازد. ولی در صورت تقویت این زمینه‌ها، اقتصاد ورزش پویا و قدرتمند خواهد شد و به مرحلهٔ برجستگی می‌رسد و به الگوی الهام‌بخش برای سایر بخش‌ها تبدیل می‌شود.

شکل ۱. مدل هرمی سطوح پیاده‌سازی اقتصاد مقاومتی

بحث و نتیجه‌گیری

آنچه از ارزیابی سیاست‌های کلی اقتصاد مقاومتی برمی‌آید نشان می‌دهد که اهداف کلان عدالت اقتصادی، سلامت اقتصادی، امنیت اقتصادی، اقتصاد مردم پایه، کلان‌نگری، نفوذ اقتصادی و رشد پویا و باثبات محتوای سیاست‌های ابلاغی را شکل می‌دهند. از سوی دیگر، تحولات گوناگون طی چند دهه اخیر به‌خصوص در بخش صنعت و فناوری، بر رابطه بین اقتصاد و ورزش تأثیر گذاشته است، چنانکه امروز حجم پول در گردش، در بخش صنعت فراغت به‌طور عام و در بخش ورزش به‌طور خاص، ورزش را به یکی از شیوه‌های کسب درآمد ملی و منطقه‌ای تبدیل کرده است که چشم‌پوشی از آن امکان‌پذیر نیست. بررسی‌ها در جوامع پیشرفته نشان داده‌اند که ورزش از عوامل تأثیرگذار در رشد و توسعه اقتصادی-اجتماعی کشورها، در آینده خواهد بود. از این‌رو در این مقاله الگوی پیاده‌سازی اقتصاد مقاومتی در صنعت ورزش به عنوان زیر بخش مهمی از اقتصاد کلان بررسی شد.

در الگوی حاصل از تحلیل محتوای مصاحبه‌ها علاوه بر پدیدار شدن سطوح سه‌گانه در نقشه راه پیاده‌سازی اقتصاد مقاومتی در ورزش، روابط متقابل این سطوح نیز با اهمیت نمود پیدا کرد. ارتباط متقابل سطوح مذکور این‌گونه است که هر سطح برای سطح بعدی یک پیش‌نیاز است و زمینه‌ساز تحقق آن سطح

بالتر خواهد بود. در مقابل، سطوح بالاتر برای سطح پایین‌تر خود ظرفیت و الزامات را فراهم می‌سازد. از این جهت، این سطوح به صورت متقابل همدیگر را تقویت می‌کنند و نتیجه کلی همه این گام‌ها، ایجاد توانمندی، پایداری، و برجستگی و الهام‌بخشی اقتصاد ورزش است. این سطح‌بندی پیام مهمی دارد و آن این است که برای مثال، مقاومت‌سازی تحقق نخواهد یافت، مگر اینکه قبلاً سلامت، امنیت و عدالت اقتصادی در ورزش به اندازه قابل قبولی تحقق یافته باشد. این مؤلفه‌ها در تحقیقات قبلی نیز مورد تأکید قرار گرفته‌اند (۲۱). در این صورت در شرایطی که مسائلی مانند مفاسد اقتصادی در جریان باشد و سطح قابل قبولی از امنیت فراهم نشده باشد، مقاومت‌سازی و پایداری اقتصاد ورزش که مستلزم همراهی کنشگران اقتصادی با مصالح ملی و توجه به منافع بلندمدت به جای سودجویی شخصی کوتاه‌مدت از جانب عوامل اقتصادی و مردم در حوزه ورزش است، چندان معقول به نظر نمی‌رسد. مثلاً برای برگزاری مسابقات جام جهانی فوتبال در آفریقای جنوبی، میلیون‌ها دلار هزینه می‌شود؛ اما درآمد سرشاری که به انحاء مختلف به دست می‌آید، قابل قیاس با هزینه‌ها نیست؛ مثل درآمد سرشاری که از طریق رسانه و پخش تلویزیونی به دست می‌آید یا تورسم کشور که به صورت فعالی راه‌اندازی می‌شود - چه در مسابقات و چه بعد از آن و مواردی از این دست. خلاصه اینکه در درازمدت، تأثیرات اقتصادی مثبتی برای کشور خواهد گذاشت (۱۶، ۲۲).

در شرایطی که بستری مناسبی از مردمی‌سازی به همراه جریانی از تفکر راهبردی در فراهم نشود، اقتصادی قدرتمند و پویا تحقق نخواهد یافت، زیرا فشارهای محیطی وضعیت اقتصاد ورزشی را در موضع انفعالی قرار خواهد داد که پیامد آن مطابق پژوهش‌های قبلی محققان (۱۱) گرفتار شدن در دور باطل و روزمرگی است و به تبع آن فرصت نوآوری و تحقیق و توسعه حقیقی و پویایی رشد از حوزه اقتصاد ورزشی سلب می‌شود. رابطه متقابل سطوح الگو از سوی دیگر نیز شایان توجه است، بدین معنا که تحقق مقاومت‌سازی با به‌کارگیری پتانسیل‌ها، در جهت بهینه‌سازی اقتصاد ورزشی ظرفیت‌سازی خواهد کرد و موجب تقویت بیشتر آن خواهد شد. همین‌طور، برجستگی اقتصادی ورزش برای مقاومت‌سازی آن با فراهم ساختن شرایط نوآورانه، خلق مزیت‌ها و بهبود رشد و پویایی ظرفیت‌های جدیدی را می‌آفریند. در حالی که در صورت پیاده‌سازی صحیح راهبردهای اقتصاد مقاومتی در حوزه ورزش با توسعه و پویایی در حوزه‌های مختلف آن از جمله صنعت کالاهای ورزشی، صنعت گردشگری ورزشی، صنعت ورزش فراغتی (۱۵) و استانداردهای مصرف ورزشی در جهت اعتلای کیفی سرمایه انسانی جامعه (۲۸) و افزایش بالقوه‌ای در اشتغال و درآمد (۲۵) همراه خواهد بود که خود به عنوان زیربخشی از اقتصاد ملی تأثیرات مثبتی بر

شاخص‌های کلان اقتصادی خواهد داشت. در واقع بسیاری از نتایج مثبت در حوزه سرمایه اجتماعی به وسیله ورزش ایجاد می‌شود.

در این پژوهش سعی شد که الگویی به منظور پیاده سازی سیاست‌های کلی اقتصاد مقاومتی در ورزش ارائه شود. در این الگو، اهداف کلان و اهداف موضوعی سیاست اقتصادی در ورزش پدیدار شد. براساس یافته‌ها، ضرورت دارد که در سیاستگذاری برای اجرای اقتصاد مقاومتی در ورزش، اهداف موضوعی مورد عنایت قرار گیرند و در اجرا به صورتی متوازن عمل شود. به لحاظ ارتباط متقابل و تعاملی سطوح سه گانه باید یکدیگر نمی‌توانند تقدم و تأخر زمانی برای سطوح پیاده سازی مشخص کرد، باین حال باید گفت که هر سطح سیاستی مبنایی برای سطح سیاستی بالاتر است و توجه به هر سه سطح اهمیت زیادی دارد. بنابراین، سیاست‌ها باید به گونه‌ای تدوین و اجرا شوند که اهداف بهینه سازی زیرساختی، مقاوم سازی و برجستگی؛ هر سه در عمل تحقق یابند.

در مطالعه‌های آتی پژوهشگران می‌توانند با مطالعه‌های بیشتر بر تعداد شاخصه‌ها افزوده یا دسته‌بندی دیگری را ارائه دهند. با عنایت به اینکه پژوهش پیشرو از نوع بنیادی و نظریه پردازی بوده، همچنین می‌توانند با استفاده از روش‌های کمی مانند آزمون تحلیل مسیر، معادلات ساختاری و... به مدلسازی کمی بپردازند و راهکارهای عملیاتی را ارائه دهند.

منابع و مأخذ

1. Eschenfelder MJ, Li M. (2007). Economics of sport: Fitness Information Technology.
2. Graneheim UH, Lundman B. (2004). Qualitative content analysis in nursing research: concepts, procedures and measures to achieve trustworthiness. *Nurse education today*. 24(2):105-12.
3. Schwery R, Cade D. (2009). Sport as a social laboratory to cure anomie and prevent violence. *European sport management quarterly*. 9(4):469-82.
4. Bloom MR, Grant MW, Watt D, editors. (2005). *Strengthening Canada: The socio-economic benefits of sport participation in Canada*: Conference Board of Canada.
5. Haan M, Koning RH, Van Witteloostuijn A. (2002). *Market Forces in European Soccer* 1.
6. Levermore R, Beacom A. (2008). *Sport and international development*: Springer.
7. Hossein Zadeh Bahreini, Mohammad Hussein. (1392). *Resistance Economics; A Way to Develop*. Maskou, No. 118. [In Persian].
8. Keshavarz, Loghman, Farahani, Abolfazl (1394). Influencing factors on the private sector's behavior to invest in professional sport and providing a model. *Quarterly Journal of Organizational Behavioral Management in Sport Studies*. 2 (8): 45-56. [In Persian].
9. Abbas Abad Arabi, Ehsan, Babaijanpour, Marziyeh, Fazi, Roxana, (2014). *Conceptual*

- Model of Resistance Economics with Emphasis on Organizational Agility Model, Strategy (23): 73-94. [In Persian].
10. Agha, S. (2011), A Multi-Criteria Crop Planning Model Based on the "Resistive Economy " Characterizing the Situation in Gaza Strip, 8th International Conference on Islamic Economy and Finance, Doha, Qatar.
 11. Conway J, Isselhard C, Urbanski E. (2013). The Economic Impact of Sport. The Review: A Journal of Undergraduate Student Research;9(1):18-23.
 12. Dalziel P. (2001). The economic and social value of sport and recreation to New Zealand: Lincoln University. Agricultural Economics Research Unit.
 13. The Commission for Macroeconomics, Business and Administration (1392). Principles Governing Resistance and Major Politics. Macro Policy Quarterly, No. 2. [In Persian].
 14. Khamenei, Seyyed Ali (1392). General policies of resistance economy. Retrieved on February 30. Office of the Supreme Leader's Office. [In Persian].
 15. Pedersen PM, Whisenant WA, Schneider RG. (2003). Using a content analysis to examine the gendering of sports newspaper personnel and their coverage. Journal of Sport Management. 17(4):376-93.
 16. Kamifrouzi, Mohammad Hassan, Baniadi Naini, Ali; Mousavi Loghman, Seyyedeh Ashraf (1392). "Investigating the Role of Factors in an Economy Without Oil in a Resistance Economics Model". Islamic Economics 0 (13): 59-88. [In Persian].
 17. Shirvani, Amir; Moradi, Ehsan (1391). Differences in Resistance Economics and Economic Resistance. Capital Market, No. 33, 28. [In Persian].
 18. Nakano, K.T. and Fujii, S. (2011) An empirical analysis of national economic resilience using macroeconomic data before and after the global financial crisis.
 19. Skinner J, Zakus DH, Cowell J. (2008). Development through sport: Building social capital in disadvantaged communities. Sport management review 11 (3):253-75.
 20. Rostamzadeh Parviz, Sadeghi Hosein. (1394). Effect of State Investment in Sport on Economic Growth in Iran. Journal of Economic Research (Sustainable Growth and Development). 14 (4): 177-210. [In Persian].
 21. Bloom MR, Grant MW, Watt D, editors. (2005). Strengthening Canada: The socio-economic benefits of sport participation in Canada: Conference Board of Canada.
 22. Holdford, D. (2008). "Content analysis methods for conducting research in social and administrative pharmacy." Research in Social and Administrative Pharmacy 4(2): 173-181.
 23. Seyf, Murad Allah (1393). An Introduction to the Roadmap for Implementing the General Resistance Strategies of the Islamic Republic of Iran. Journalism Strategic Studies Basij. 16 (61): 89-115. [In Persian].
 24. Noll RG, Zimbalist A. (2011). Sports, jobs, and taxes: The economic impact of sports teams and stadiums: Brookings Institution Press.
 25. Silo, Sajjad (1393). The Concept of Resistance Economics. Year. Fifth, number two, 2 (10), 151 173. [In Persian].
 26. Nana G, Sanderson K, Goodchild M. (2002). Economic impact of sport: Citeseer.
 27. Norimani, Meysam and Hossein Askari (2011); The Conceptual Framework of Resistance

- Economics; First Conference on Resistance Economics, Tehran: University of Science and Technology, Iran. [In Persian].
28. Sullivan A. (2003). Economics: Principles in action. Upper Saddle River, New Jersey 7458: 5. Pearson Prentice Hall.

